

ԱՐԾՈՒՄ

ՈՇԱԳՈՒՐԱԿՆ

ԹԻՌԻՅԵԱԼ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐ ԹԵՒՕԳ
Յ ԱՐԾՈՒՄԻ ՄԵՆԱՍՏԱՆԷՆ ՎԱՐԱԳԵՅ

ԽՈՒՐԱԳԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐ
ՄԱՐՅԵԶ ՎԱՐԳԱՅԵՅ ԽՐԻՍՏԵՆ

ՀԱՏԻՐ ԵՐԸՐԵ

ՀՈՒՏԵՐԵՐ 1859 . ԹԻ . 10

ՊԱՆՏՈՒՊ

Ի ՏՄԱՐԱԿ ԳԼՈՐԻՆԱԿԱՆ ԱՐԾՈՒՄՅՈՒՆ

ԴԱՐԱՆԳ

Handwritten notes and numbers at the bottom of the page, including "11" and "9".

1864

THE NATIONAL

REPUBLICAN PARTY
OF THE UNITED STATES

FOR THE
PRESIDENT OF THE UNITED STATES

AND VICE PRESIDENT

OF THE UNITED STATES

1864

ԱՐԾՈՒՄ

Մ. ԱՄՊՈՒՐՅԱՆ

ԹԻՌԻՑԵԱԼ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ԹԵԻՕՐ

ՅԱՐԺՐՈՒՆԻ ՄԵՆԱՍՏԱՆԷՆ ՎԱՐԱԳԱՅ

ՈՐ ԻՎԱՆՏՈՍՊ

Գ . ՀԱՏՈՐ

1859

ՀՈՍՏԵՄԲԵՐ

Ա. ՀԱՆԴԻՍ. ԱՍՏՈՒԱԾՊԱՀՏՈՒԹԵԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱՀԷՆ ՀԱՐՅՆ

Տ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ. Բ. ԼԻԱՀԱՆՃԱՐ. ՆԱՀԱՏԱԿ. ԵԳԻՍՊՈՐՏ

Երանելի Թարգմանչացն սրբոց հայրենալոյս շաւղաց ի մանկութենէ հետեւող գտեալ Տ. Ստեփաննոս ի տիա պատանեկութեան աշակերտեցաւ վեհին Մովսէսի Սիւնեաց

եպիսկոպոսի, յորմէ ճոխացեալ անբաւ գիտութեամբ հա-
րըստութեան, ցանկացաւ եւ յայլ աշխարհա ճանապարհ
հորդել, որպէս զի կրկին եւս 'ի վերայ ուսնելոցն բարդեցէ
տեղեկութիւնս նորանոր. է որ աշխարհագրական՝ եւ է որ
կրօնական :

Աւտի նախ ուղեւորեալ 'ի Կ. Պօլիս ուր երկար մնա-
ցեալ անխոնջ ջանասիրութեամբ ուսաւ գրեթէ բոլան-
դակ հռետորական մակացութիւնս նոյնոյ ժամանակին, եւ
զի էր քաջ հեղէնագէտ ձեռնարկեալ թարգմանեաց զվարս
Սրբոց հարցն Դէոնէսիոսի Արիսպագացւոյ եւ Գրիգորի
Նիւսացւոյն եւ այլոց : Յետ որոյ չորսաւ յիգալիս, ուր
լսէր բազմապատիկ ծաղկեալ գիտութեան եւ պարոցակա-
նութեան : Անդ անոր եգիտ քանի ինչ գրեանա վասն Ճշմար-
տութեան բրիտոնէականս հաւատոյ . զորս տեսալ երեր
ընդ իւր : Բայց 'ի դարձին իւրոյ այն ինչ կրկին անգամ
պատահեցաւ 'ի Կ. Պօլիս, հակառակաւէք ոմանք զգա-
ցուցին Գերմանիկոսի պատրիարքին Յունաց վասն Տ. Ստե-
փաննոսի թէ թիւրեալ է 'ի հաւատոց եւ ոչ հաղորդի
ընդ յոյն, որոյ լուեալ՝ առ իւր կոչէ զերանելին եւ ման-
րագննին հարցափորձէ վասն ազգիս եւ իւր դաւանութեան,
որում ետ գրով եւ ըսելու դաւանութիւն ուղղափառ եւ
ողջամիտ վարդապետութեամբ ըստ երկց տիեզերական մե-
ծի ժողովոց : Ընկալաւ եւ պատուեաց զնա մեծ պատրի-
արքն Տ. Գերմանիկոս յոյժ եւ ծայրայիւր սիրով : Իւ-
ապա գիր եւս միաբանութեան եւ սիրոյ նորին իսկ ձե-
ռամբ 'ի հայս առ գահակալն Լուսաւորչական աթոռոյս
սուաքեալ :

Այսպիսի արդիւնաւոր ճանապարհորդութեամբ դարձ
առեալ երանելին Տ. Ստեփաննոս 'ի հայրենին իւր գա-

ւառ. յոր զկնի սակաւուց ըստ իւրումն արժանաւորութեան եւ ստիպողական խնդրանք Բարկէնի բարեպաշտ իշխանին, բարձրացաւ յաստիճան եպիսկոպոսութեան նոյնոյ Սիւնեաց աշխարհին : Ապա ազբիւրաբար առատացուցեալ զհոտանա լուսաւոր վարդապետութեան իւրոյ՝ անձնագիր ջանասիրութեամբ զտիւ եւ զգիշեր խրատէր՝ մարգէր եւ հաստատէր յինքն յանձնարարեալ զբանաւոր հօտ 'ի վարս ուղղութեան 'ի հաւատ անբիծ եւ ուղղափառ 'ի սէր առանց կեղծաւորութեան : Առանց աչառութեան տիրարար կշռամբէր եւ զայնով՝ որք միանգամ անաստ մնացին իւրոցն հանապազորդեան խրատուց եւ ըստ մարմնոյ ցանկութեան մոլեալ կուրանային զերթ անասուն :

Կին ոմն՝ կին չար եւ անառակ անաստեալ 'ի բանից եւ բաներոյ՝ ժամէ 'ի ժամ սպասէր ծածկաբար չարիս հասուցանել Աստուածընդդէմ եղեւնագործութեամբ, որով անմոտանայր կարծիւ զնորին անաչառաբարող խրատական զեզունի : Եւ եղեւ յաւուր միում մինչ 'ի ճանապարհային մեծի աշխատութենէ կարի վատտակեալ երանելոյս նրնջէր 'ի տօթաժամու 'ի վերայ ծառոյ միոյ 'ի պատրաստեալ ննջարանի՝ կինն չարանենդ խրատեալ զայրն իւր կարծումիւ՝ գնալ եւ սրախողխող առնել զայրն Աստուծոյ 'ի մահճի անդ. գնաց սյրն 'ի ծառն՝ բայց յաներեւոյթ զօրութենէ իմեքէ յետս նահանջեալ չիշխեաց առնել ինչ. զայն տեսեալ կնոջն՝ գազանային կատաղութեամբ լցաւ. առեալ նոյն հետայն զսուրն 'ի ձեռաց առն իւրոյ գնաց եւ մոլեգին կատաղութեամբ մխեաց զայն 'ի սիրտ երանելոյն . որ նոյն հետայն զարթուցեալ 'ի բնոյ աղձաւոր կենդաղոյ՝ երաց զաչկունս իւր 'ի հանդերձեալ կեանս, հայել եւ տեսանել համարձակ զերանելեաց զփառս եւ ինքն

պարակից նոցին :

Այսպիսի մարտիրոսական ժաշդամբ փախճանեալ հանգեաւ ՚ի Քրիստոս որոյ մարմինն մեծաւ փառօք հանդուցին ՚ի տապանի իբր փառաւորեալ վկայ եւ վասն եկեղեցւոյ հաստատութեան եւ կենաց բանին քարոզութեան անձնադիր հովիւ :

Իսկ կինն այն չար՝ ընդ որ եւ երկիրն ամենայն պատժեցան յամուսնոյ եւ ժամանակս երկար մնացին ՚ի օարձափի դողման մինչեւ բարեխօսութեամբ նորին կրկին եղեն ազատեալ :

Արդ այսպիկ համառօտագիծ պատմութեան՝ երկունք առաւել նկատելի է առաջինն այն է, երկաթէր ջանասիրութիւն եւ աշխատաւոր համբերութիւն հայկերան հոգեւորի տեառն Ստեփաննոսի. յորմէ մանկօր ուշիմամբ ջանագիր լիցի օրինակ իւր հանելուէ ՚ի սրբազան ուսումն նասիրութիւն եւս առաւել թեւակոխել :

Իսկ երկրորդն՝ չար եւ ամենաչար եղեռն դործ պիղծ կնոջն վաւաշտի. որոյ ՚ի պատիժ մարմնաւոր եւ հոգեւոր նայեցեալ ամենայն ոք՝ զգաստութիւն եւ զգօնութիւն յանձին բերցէ. մի եւ մի բնաւ մտաբերեցէ եւ մանաւանդ թէ նզովս եւ անարդանս գինի արձակիցէ այնպիսոյ դործելեաց գործոյ. դիտելով բաջ՝ զի պատիժն վերնաժամոտ ոչ բնաւ անադանէ :

Երանելի Ս. Հայրապետիս Տ. Ստեփաննոսի բազմաբեղուն մտաց ծնունդ իսկ է այն սքանչելի շարականն որ ՚ի դէմս կենազէն խաչին փրկանաց սկսանի՝ սյապէս՝
 « Սրբութիւն սրբոց շնորհեցելի եկեղեցւոյ սուրբ զխաչ
 » քո Տէր
 » Բանզի հեղուսիւք ձգմամբ ձեռին քո ՚ի նմա,

» Հաւաքեալ առ քեզ զհամօրէն Սեռքս Բանական կեն-
 » դանեաց ,

» Աղաչեմք զքեզ տէր պահպանեալ զքեզ ընդ հովանեա-
 » խաչի քո սուրբ , եւ այլն տես 'ի կանոնն խաչի :

Ունի՛ նա եւ մեկնութիւն դործօցն Յովբայ եւ մարդ սրէ-
 ութեան եղեկիէլի եւ այլն :

Բ. ՀԱՆՆԻՍԱՐԱՆՆԵՐ ԱՇԽԱՐՀԱՇԻՆ ԱՌԱՔԻՆԵԱՑ
 Բ. ԳԱԳԻՅ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ԱՐՔԱՅ ՀԱՅՈՑ (1)

Կայալը Անիին տեղը Պիղու քաղաքը Սապադովիայի
 մէջ եւ Սոսանդունւոյ մէջ պալատ մը տուաւ Գաղի-

կին , եւ Թադաւորական գանձէն ալ եկամուտ կապեց ի-
 լին : Բայց Գաղիկին սրբաբնիկ միշտ արտմութեան եւ սգոյ
 մէջ Թադուած էր , եւ իր կրած Թշուառութենէն աւելի
 ազդին ոգորմելի եւ անտերունջ կեցակից երեսի վրայ ձգ-
 ուած անտանելի վիճակը կողատար : մասնաւոր : Ընդհանր

Թէեւ Յովբ տիրեցին Անիին , բայց զայն չկրնայիլ
 պաշտպանել , զանազան բարբարոս գաղաբարոյ ազդաց յա-
 փշտակութեանց եւ հարստահարութեանց առարկայ մը

եղաւ որ՝ Հայկազանց այն պանծալի մայրաքաղաքը , եւ մէջի
 այն բազմաթիւ հոյակապ եկեղեցիները ու շէնքերը քանդե-

(1) Կէս , Լիւ Գ. Երէս 229 :

ցին կործանեցին եւ այնպէս աւերակ եւ անմարդաբնակ ըրին :

Արդարեւ կորսնդոնց ազգը այն իր քրտամբը եւ աշխատութեամբը դրախտի նման վայելչացած այնպիսի քաղաք մը , որուն աւերակաց մնացորդները այսօրուան օրս յայտնի կը պատկերացնեն իր առջի զարդարուն վիճակը որ, Նինուէի Բաբելոնի եւ այլն երեւելի հին ազգաց կործանեալ եւ անմարդաբնակ քաղաքներուն զարմանալի աւերակաց եւ հնութեանց նման՝ ամէն Եւրոպացի հմուտ ճանապարհորդաց հետազօտութեան երեւելի առարկայ մը եղած է եւ անոնցմէ ալ աւելի սքանչելի է որ , չէ թէ շատուածներու կռատուններու խումբ մը՝ այլ հրաշատեսիլ եկեղեցեաց եւ պատուական հոյակապ շինուածոց սիրուն տեսարան մը կը ներկայացնէ այն հեաաբբիւր ճանապարհորդին աչքին առջեւը, որոնք որ երբոր կը տեսնան յիւրաւի կափսոսան եւ կըսեն թէ աւանդ այն ազգին , որ այսպիսի մայրաքաղաք մը կորսնցուցած օրը արդեօք լինչ ողբալի եւ սգալի ժամանակ ու դարադրուի մը եղեր է իրեն : Այն երկիրները որ, ժամանակ մը բնաւ մարդ մը բնակած չէր, հիմա բազմամարդ զարդարուն եւ երեւելի քաղաքներ եղած են . եւ այս տեղերն որ ՚ի սկզբանէ հետէ չէն եւ վայելուչ շէնքերով զարդարուած միլեօնաւոր անթիւ մարդկանց բնակարանն եղած էր , հիմա այսպէս բոլորովին կերպարանափոխ եղած վայրի անապատներուն նման օրս խուր տեսարան մը զգեցած են . բայց այն անապատներուն նայելով այսպիսի տեղերը մեծամեծ տարբերութիւններ

ռենին վասն զի այն տեղերը բնութիւնը բոլորովին լուռ կեցած է, բայց այսպիսի տեսարաններու մէջ որչափ որ լուռութիւնը տիրած է, այնչափ ալ իրենց այն շինուածոց տեսարանը եւս առաւել բարձր ձայնով մարդուս սրտին խորերը կը տպաւորեն ազգի մը յատկութիւնները՝ մարդկային մատանց ճարտարութիւնները, ազնիւ մտաց ընտիր պտուղ եղող հնարագիտութիւնները, մանաւանդ եւ հետեւաբար աշխարհիս ինչպէս թատրոն մը ըլլալը կը յայտնեն մարդուս որ՝ այսպէս խաբէական խաղերով կը չարչարէ մարդը, եւ քիչ մը ժամանակ հանդիստ առլէն եւ տեւ այնպիսի փոթորիկ մը կը յարուցանէ, չէ թէ միայն իր փառքը այլ շէնքերը բնակութիւնները կը կործանէ, եւ այն շինուածոց տէր եղող ամբողջ ազգը անգամ բնաջինջ ընելու կը ջանայ :

Թեպէտ եւ որչափ որ այսպիսի կորուստի մը վերայ օտարագգիւն մը սիրտը ցաւի, բայց անհնար է որ հայրենաւոր ազգայինի մը սրտին չափ ցաւ գգայ : Բայց ուր դռնալու է այնպիսի ազգայիններ, որոնք իրենց այսպիսի քաղաքի ձորեր գտերն են գոնէ օտար ճանապարհորդաց պատմութիւններէն ու նկարագրութիւններէն ալ սրտերնին չարժիր որ, իրենց այն մայրաքաղաքին աւերակները՝ եւ անոր կանգուն եղած ժամանակը ինչ փառաւոր քաղաք ըլլալը դիւրութեամբ երեւակայեն ու պատկերացնեն իրենց աչքին առջեւը, այս երեւակայութիւնը ազգային մը կրնայ ընել, վասն զի՝ ազգային ճարտարապետական ոճովը շինուած է այն քաղաքը, եւ ասով թող իմանան թէ ազգը առաջ ինչ վիճակի ինչ հարստութեան փառաց եւ երջանկութեան մէջ էր եւ բաղդատեն իրենց հիմակուան աղբատ անշուք վիճակին հետ : սրովին եւ դաս

առնեն այն տխուր տեսարանէն թէ այն ամօթալի նա-
խանձը ազգատեցութիւնը եւ անխիղճ կերպով շահախնդ-
րութիւնները մարդ մը՝ ամբողջ ազգ մը, մինչեւ ինչ ա-
տիճան թշուառութեան կը հասցնեն եղեր :

Այս պատուական հնութեանց տեղնալու գոցող այն
ազգայինին սիրտը կզգայ բուն հայկական սգին, այն ազգա-
սիրին սիրտը կը թնտոյ հառաչանօք, այն հայրենասիրին
սիրտը ճշմարտապէս տատակ ջաւ կզգայ, որն որ, ինք-
զինքը այն ժամանակի այնպիսի տերութեան մը այնպիսի
մայրաքաղաք մը կորսուելուն ժամանակակից եզող ազգայնոց
տեղը դնելով կընկերանայ անոնց հետ, եւ կը անսնայ իր
մտօք անոնց դառն արտատունքները. անխիթար արտմո-
թիւնը, եւ անոնց զանազան սրտատուչոր խօսակցութիւննե-
րուն հետ խօսակից կըլլայ :

Ազգասէր ճանապարհօրդ՝ երբոր Անիին մօտենաս, պիտի
դիմաւորեն բեղ ոչ թէ Անեցի ազգայինները, այլ այն Անե-
ցի թաշուհները եւ գաղանները, որոնք արդարեւ Անեցի
են՝ վասն զի իրենց բոյները թուանէ թաւ Անիին մէջը հա-
տատած են եւ շատ ալ սպասով են, վասն զի անոնք ալ շատ
աղէկ հասկցած են Հայկազանց թմրութիւնը, թէ, որոնք
ոչ այն տեղը կերթան եւ ոչ ալ քար մը բարի վերայ կը
դնեն որ իրենց բոյնը տիրի : Գնա՛ հարցաւ ր սվ ազգասէր,
եւ քու հայց մանց պատասխան առնելու համար աւերակ-
ներուն մէջէն ելած արձագանքներովը գէշ եղիր : հարցաւ ր
թէ ո՞ր է այն հազարաւոր բնութաւոր Հայկազանց իւրուն
բազմութիւնը, որոնց երթեւեկութեամբը այդ բաղադրին
դրանց շեմը մաշեցուցած են որոնք որ հողին տակը ծած-
կուած են : Ո՞ր է որը դրամատաբարձ որը բնութաբարձ գը-
րանց առջեւը շրջապատող վաճառականաց խումբերը :

Ո՛ւր է այն տկանակրօւ եւ մարդարտազարդ պանծա-
լի թագը եւ անոր սեփհական եւ օրինաւոր տէր եղող
Բագրատունեան զիւցազն եւ հսկայազօր Թագաւորնե-
րը. ո՛ւր է այն հոյակապ նախարարաց եւ անպարտելի քաջ
ապարազեօաց հրաշատեսիլ բազմութիւնը. ո՛ւր է այն Հայ-
կազուն ամեհի զօրաց զինեալ եւ զրահաւորեալ գոյնզգոյն
զգեստութեամբ զարդարեալ գեղեցիկ եւ միանգամայն ահա-
գնատեսիլ դուռները որ այն մեծ դաշտին երեսը կը ծած-
կէին. ո՛ւր է այն անթիւ ժողովրդաց ուրախութեան ձայ-
ները զինուորական երգերը եւ նուագարանները, որոնց
քօղցրահնչիւն ձայները լեռներուն արձագանքներուն հետ
միանալով լսօրը քաղաքը կը թնայցնէին. ո՛ւր է ո՛ւր, ո՛ւր
զնային այն տօնատէր ջերմեօանդ եւ բարեպաշտ ժողո-
վութիւնները որ խուռն բաղմութեամբ ուրախութեամբ կը
դիմէին այն հարիւրաւոր եկեղեցիները. դային անոնք
դային, Էհհաաան ու Մաշաաիստան. առիւծին եւ ուրիշ
ջերմատէր կենդանեաց ցուրտ երկրին մէջ իրենց զօրութիւնը
կորսնցնելուն պէս, անոնք ալ Հայաստանէն իրաւ հեռու
եղող սյուպիսի Ճիլդիլիսիան որ է Բարբարոսիան
բռնութեանց զրտաւորաւ հողմովը սառեցեալ երկիրնե-
րու մէջ փնկան, որոնց ազգային կրօնքը բարբր եւ սովորու-
թիւնը մէկ խօսքով ազգութիւնին ալ կորսուեցաւ զնայ .
Ո՛ւր է այն երկնամասն տաճարները եւ անոնց ջահազարդ
եւ կանթեղազարդ վայելչածեւ գմբէթները որ, կանթեղի-
կե մայր եկեղեցիէն սկսեալ մինչեւ փոքրիկ եկեղեցիները
գիւղերոյն ժամերթութեան ժամանակը փառուած ըլլալով,
որոր բաղաքը եւ ըլլաքները երկնքին պէս տաղանման կը
փայլէին. Ո՛ւր է այն ազգային մտածմբ ճարտարադո-
ւեալ փայտաւոր եւ գործանալի պարանները, զինուորական

գործարանները եւ գեղեցիկ հրապարակները ու աշտա-
րակները : Ո՛ւր է այն աշխատասէր մշակաց բազմութիւնը
ոչխարաց եւ գառանց բազմութիւ հօտերը , վայելուչ ու
զուարճալի դրախտանման պարտիզօք զարդարեալ մեծա-
տանները եւ դիւղերը : Ահաւասիկ այն ամէն բարութեամբ
զարդարեալ Հայաստանը որ՝ ժամանակ մը արեգակի նը-
ման կը փայլէր, որն որ բոլոր աշխարհի նախանձեղի եղած
էր, ամէն ազատութիւններն եւ փառքերն ծաղկի նման
չորացաւ եւ անյայտ եղաւ :

Ահաւասիկ այս է կարճամտութենէ անխոհեմութենէ
եւ միայն իր հանգիստը վնասելէ յառաջ եկածը որ, Յով-
հաննէս Թադաւորը իր այս մտութեամբը Ազգին մայրաքա-
ղաքը կայսեր յանձնելով սկիզբն հղաւ այնչափ կորստեան :
Ահա այս է կատարեալ ազգստեցութենէ չար սատանայի ար-
բանեակ ըլլալէ յառաջ եկած ամենադառն պտուղը որ, այն
չար ծառ եղող վնաս Սարգիսէն յառաջ եկաւ : Ահաւասիկ
այս է այն ամենայն չարեաց արմատ եղող արծաթսիրու-
թենէ յառաջ եկած սոսկալի չարիքը որ՝ այն Յուդային
դաշնակից եղող քահանան մատնեց իր հայրենիքը՝ մատ-
նեց բոլոր ազգը անօրինաց անզգամաց ձեռքը : Ահա այս
է երկպառակութենէ երգմնազանցութենէ տիրադատու-
թենէ եւ նենգաւորութենէ յառաջ եկած կործանումը՝
այն կործանումը կրեմ որ, ամենայն թշնամեաց դէմ սուր
զէնք վերցնելով քաջութեամբ ինքզինքը պաշտպանող ազ-
գը կորագլուխ եղաւ՝ եւ այն ազգը որ իր թշնամիները
կը սարսափեցնէր՝ սկսեց թշնամիներուն ու բարեկամե-
րուն ալ երկիւղին տակը նուաճիլ, եւ այսու ամենայնիւ
Ալեւթացուց եւ խրոխտ Յունաց օրոյն բերանը մատնուեցաւ
կողոպտուեցաւ աղքատացաւ այն հարուստ ազգը որ՝ իր

բրտամբը եւ աշխատութեամբ ստացեր էր այն ճոխութիւնը, մինչեւ յետին թշուառութեանը հասաւ. որն որ իր անիշխանութեամբը քսակն ալ ծածկուած սափոր մը դարձաւ որ, ոչ վաճառականութեան ոչ արհեստներով եւ ոչ նորանոր հնարագիտութիւններու եւ աշխատութեանց աղբիւրներովը լեցուելիք չունէր. բայց Օսմանեան բարեխնամ լուսաւորեալ կառավարութեանը պէտք է երախտագէտ ըլլայ ազգերնիս որ, իր հպատակացը հարստանալուն եւ յառաջադիմութիւններ ստանալուն համար ջանքեր կընէ :

Ահաւասիկ ազգին զանազան տեսակ թշուառութեանց սկզբնապատճառ այն Մերութեաններն վասակներն եւ վեստ Սարգիսներն եղան որ, իրենց ըրած չարութիւնները փոքրիկ կարծելով՝ որոնք սոսկալի հրդեհներ պատճառեցին, ազգին տունը այրելէն զատ՝ զինքն ալ ստրկութեան եւ թշուառութեան մոխիրին վերայ նստեցուցին :

Այս մեծ կերեւայ որ, ժամանակիս լուսաւորութեան միջոցները՝ սկզբնապատճառ պիտի ըլլան այն նախանձը եւ երկպառակութիւններն ազգերնուս մէջէն վերնալու. որ ժամանակ որ այս երկու մոլութիւնները մեր ազգին մէջէն կատարելապէս վերնայ, ամէն մարդ պէտք է անտարակոյս ըլլայ որ յառաջադիմութեան մէջ հսկայքայլ դիմելով ամէն տեսակ բարութիւնները եւ երջանկութիւնները քիչ միջոցին մէջ ձեռք բերելու կարող պիտի ըլլայ Աստուծով :

Դ. ԲՈՒՐԱՅՏԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱՅԱՆ

Թէ որ ամէն մէկուն իրեն աստիճանին արժանի պատուանունը չտաս, առանց պատճառի Թշնամութիւն կամ կոպտութիւն ըրած կը լլաս :

Բարձր աստիճանի յատուկ եղած պատուանուն մը ըստորին աստիճանի մէկուն մը տաս՝ ծաղր ըրած կը լլաս զայն :

Մարդիկ Թէեւ երկու ոտքի վերայ կրնան կայնիլ ու քալել, բայց դուն երբոր երկու ոտքով մարդու արձան մը շինես, առանց հաստատութեան անհնար է որ կայնեցնես. ուրեմն կարծիքդ Թէեւ խիստ ճշմարիտ ալ երեւայ մի յամառիր :

Նախատեսութիւն ընելը սիրող անձին՝ շատ ցանկալի է մարդկանց խորհուրդ հարցնելը որ, այնպիսւոյն գործը կըլայ կատարեալ եւ յաջող :

Մարդիկ կան որ արեգակը սկուտեղի (Բէժօ) չափ է ըսողը իմաստունի տեղ կը դնեն, աշխարհէս մեծ է ըսողը յիմարի տեղ. ուրեմն սկուտեղի չափ է ըսողն ալ իրեն դատողութենէն յառաջ եկած գրութեանը հաւնողներուն ընծայած սխառքովը պէտք է դնէ ըլլայ՝ Թէ որ խելացիներէն յիմար կոչուիլ չուզեր նէ :

Հարայի որկորը ունեցողը պէտք է Հիրակայ ամպարը (1) ունենայ. ան որ բաւականութիւն չունի կամ տկարութիւն ունի ու մեծամեծ գործերու մէջ կը մօնէ՝ քիչ ժամանակէն սովամահ կը կորնչի :

Միւս ձմեռ ձիւնով պատած սառուցեալ երկիրներուն վերայ արեգական տաքութիւնը որչափ որ կը ներգործէ

(1) Խորենացին իւսէ Էէ, Հայկա Բող Արճայիս, Իր Հարայ

նէ, ուրախութիւնն ալ այնչափ կը ներդրօր՝ չարամիտ եւ
մոլի մարդկանց սրտին վերայ :

Վիեննա որչափ որ խնամքով պահուի՝ քանի որ հիննայ
այնչափ կազնուանայ, ապա թե ոչ կծու քայտի կըլայ.
Նմանապէս ալ բարեկամութիւնը :

Արեգակին ամպերուն տակը ծածկուելէն ետեւ անիկայ երկինքին երեսէն կորսուեցաւ ըսելը որչափ որ յիմարութիւն է նէ, այնչափ ալ մեծ յիմարութիւն է ճմարութիւնը ստութեան վարագործին տակը կը ծածկեմ ու անիկայ անյայտ կընեմ ըսելը :

Տ. Կ. ԳԱԼՓԱԿՅԵԱՆ

որդոյն շարքիւն եւ Բաղճաճիւն ընկաւն համար ջորը շարքե-
մանգամայն Բարեբեբը Գաղա յը պոռաւ անոր, որուն իրեն անու-
նովը Շիրակ ըստեցաւ : Անոր համար ինչպով յը իրեն ճշմարտու-
թեանը ցայանի ինչե ինչ այն առապելը որ իր Ժամանակի Գեղա-
ցիները իրեն եղեր թէ, (ԲՈ Շարայի որկպն է, մեր Շիրակաց
ամբարըն չեն :

Եւ այսպէս զիս ուսմանս իմաց իմաց առած եղած
խօսքը, ազգասիրի յը շատ արդիւնէի եւ հաճելի է խօսի յեջ ըստ
պէղ-ոյն գործածելը, իրանաւ այն գաճկերէն առածին որ,
իմաստին իողմանէ վերի գրութիւն ինչին է եւ անոր յարմարու-
նիւնը ունի, որն որ իւրաքանչիւր լի է, (Սինարէի չալան գրութիւնը
հաղըը էտէր) եւ իսն անոնց յեջ արիւղ աշակի իմաստով
առածներն ալ :

ԱՌԱԿ

Աբծի- է- ԱԳ---

Արծիւն երբոր կանցներ
 Տեսաւ մէկէն շատ ոչխար.
 Զարկաւ վերցուց պարարտ գառմ,
 Տարաւ ընէ իւր պաշար.
 Ապուշ ագռաւն անդիէն
 Արծուոյն տեսաւ քաջութիւն,
 Եւ ալ կրնամ այդ ընել
 Խոշոր ոչխար վերցնել.
 Թռչաւ իսկ իսկաւ բարձրէն
 Վրայ նստաւ ոչխարին.
 Երբ կամենար վերցնել
 Ոտքեր բուրդին պլուեցաւ.
 Շատ ուշխատեց խղճալին
 Բայց ճար չեղաւ որ պրծի.
 Հովիւն տեսաւ անդիէն
 Բռնեց մոցուց իւր տօպրակ.
 Հպարտ մարդուն ՚ի խրատ
 Շարագրեցաւ այս առակ.
 Ով իւր ուժէն աւելի
 Ձեռքը զարնէ մեծ գործի՝
 Վերջը կըլլայ խայտառակ:

Աբծի- ԳԵՐԳ ԲԺՅԵՒԵՒ- ԱԶ-
 ԻԵՐ Ժ. Վ. ՎԵՐԳ-:

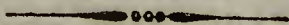
ԱՌԱՎ

Ա-ի-ծ Է- Ած

Տեսաւ առիւծ մէկ այծ մ'
Բարձր ժայռիմ' վրայ կայնած .
Ճանկաւորով ժուռ կուգար
Անուշ անուշ կ'արածար .
Քաղցրը ձայնով մը կանչեց
Էջ սիրելիդ դու ատկէց
Էջ այս ջրի եզերքներ .
Ձի այս խոտեր խիստ լաւ են
Ըգբեզ շուտով կշտացնեն .
Իսկ այծ վերէն կատակելով
Պատասխանեց խորամանկին ,
Հաճոյ է ինձ ըսածդ ընել
Բայց երբ գբեզ հոտ չըտեսնեմ :
Սուտ լեզուն է առ իմ չարեաց
Իւ որողայթ անմեղ մարդկանց .
Դու մի խաբուիր քաղցր լեզուաց
Որ կերակուր չըլլաս դիւաց :

Հրէայ . Ռաբբի Սեփիւտ .

Աշխիւր Ժ . Վ . Վառֆայ :

ԱՌԱՅ ՎԱՍ ԱՌԱՅ ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔ :

Այս երեւելի գիւղս՝ Ասն քաղաքէն կէս ժամ ՚ի հիւսիս Բզնունեաց ծովու եզերքն է. որ եւ բոլոր ծովու գլխաւոր նաւահանգիստ տեղի :

Ասոր հնագիտական տեղեկութիւնը մեծին Ներսէսի պատմութիւնէն կիմանամք, որ Զրիստոսի 360 Թուականին միջոցներ՝ նոյն Սուրբ Հայրապետն Հայաստանիս այս կողմերն գալով՝ գիւղիս երկնանման պայծառ եկեղեցեայ՝ ծովա-հայաց գլխից եւ առողջարար Զերուէն խիստ հաւանելով՝ երկար միջոց այս գիւղս տեղի բնակութեամբ հաստատելն ետեւ՝ հայրապետական օրհնութեամբ կօրհնէ՝ զգիւղս իւր բոլոր սահմաններովն ասելով՝ « Մի՛ նուազեցցիս ՚ի բարութեանց քոյ յաւիտեան » :

Այնպէս ծովու կառաղի աղիքներն ինչպէս որ շատ տեղերու՝ անոնց պէս ալ այս գիւղիս խիստ մեծ վնաս հասուցեր է եւ կ'հասցունէ. վասն զի շատ մեծ ու բարեբեր արտօրէք եւ խտաւէտ գետիկներ առնելն ետեւ ասկէց գլէթէ քառատուն տարի յառաջ բոլոր նախնի գիւղն ալ իւր Սուրբ Զովհաննէս անուամբ պայծառ Եկեղեցիով մեկտեղելէց : այնպէս որ այժմ հիմանց անկիւններն եւ պատերուն մեծամեծ քարուկիւ հատուածներն՝ նոյն վայրենի ալեաց խաղալիկ մնացածն են. Այս անողորելի դազանէն գիւղացիք միշտ իրենց խեղճ տնակներն փախցնելով՝ փախցնելով դէպի վեր կերթան. բայց իրենց նախնեաց գերեզմաններն եւ յիշատակաց տեղիք անկարող լի-

ներով ազատելու, թողուցերեն անոր անգուծ ժանեացը՝
 որ ուզածին պէս ծառքէ : Եկեղեցին հիմայ առաջինէն շատ
 վեր փոխադրուած է, որ ունի չափաւոր մեծութեամբ վայել-
 լուչ դիրք մը եւ երեք քահանայիւք կ'կառավարի : Քանի մը
 տարիէն 'ի վեր գեղեցիկ վարժարան մը եւս հաստատած են
 ըսոյց 'ի բարեկարգութենէ խիստ զուրկ եւ աղքատիկ է :
 Գիւղն բոլոր՝ 190 տուն է՝ զուտ հայաբնակ, որոնք ունին
 շատմը մեծամեծ եւ պատուական խաղողի այգիներ : Իսկ
 գիւղացւոց մէկ մասն է նաւավար, մէկ մասն բորակագործ
 մէկ մասն ալ հողավատակ եւ այգեգործ : Նաւավարներն
 բոլոր Բզնուներոյ ծովու շահավաճառութիւնն իւրեանց
 ձեռքն ունին՝ որ չորս կողմանէ շատ բարութիւններ 'ի
 վան կ'Թափեն, եւ որովհետեւ ուրիշ տեղ եւ ուրիշ մար-
 դիկ այս ծովու վրայ նաւ շինելու կամ նաւ գործածելու
 սովորութիւն չունին, անոր համար լաւ շահավաճառու-
 թիւն կ'ընեն : Իսկ բորակագործներն ծովու ջուրը կառնեն
 եւ ածու ածու բաժնուած գետիներու մէջը կ'ընցու-
 նեն, ուր տեղ ջրոյն խիստ աղիութեամբը եւ արեգական
 ջերմութեամբը ջրային մասունքներն 'ի շոգի լուծուելով՝
 ածուներուն երեսը թանձր տեսակ մը ծովային աղով պա-
 տած կ'մնայ, այս աղը սղոցով մեծ ու փոքր քառակուսի
 կտորներ կ'կտրեն՝ որ շատ հեռաւոր տեղեր կ'երթայ կ'ծա-
 խուի, այս աղին տեղացի հայեր բորակ կըսեն իսկ այլազ-
 դիք (նախիւն) : Ասիկայ խիստ մաքրիչ զօրութիւն մը
 ունի՝ անոր համար ամէն կերպ լուանալեաց համար ալ կը
 գործածուի : Թէ շորեղինաց՝ Թէ մարդկանց՝ Թէ կարա-
 սեաց, եւ Թէ անասնոց : Աղը սուղ եղած ժամանակ շատ
 մարդիկ աղի տեղ ալ գործածած են՝ մանաւանդ հացի հա-

Հայր հաւատոյ սքանչելին այն Աբրահամ,
 Մինչդեռ վարէր զսիրելին իւր 'ի տեղին ըսպանման.
 Տիպ քո տեսեալ 'ի Սաբեկայն՝ սուրբն վերել կայ կարկամ,
 Խոյն զեղջերաց մընայր կախեալ անբարբառ.
 Սանդուխ ելից Յակոբ ետեա յերազին,
 Մինչ ճեպ փախուստ գնայր յերկիրն 'ի խառան.
 Յուպ հրաշալի ձեռին գտար Մովսիսի,
 Տաալն պատժօք խապառ հարեր զԵգիպտոս.
 Ծիրանեգոյն դրոշմեցար 'ի սեամօրն,
 Դրանց բարաւորաւ Երրայական 'ի նշան.
 Յանդրանկածախն ազատելով սատակէն,
 Տեառն կնգմել նոր ժողովուրդ սեպհական.
 Ծովուն Սարմիր քո նըշանաւ ցամաքէր,
 Կուռ՝ պողոտայ ոտից լինէր բաղմունթեան.
 Դառն 'ի յարաւամ վատըն այն Զուր Մեռայի,
 Իբաղցրութիւն քեւ փոփոխեալ բըժըշկէր.
 Սիժակս աղբիւրց յորդեցուցեր բարեհամ,
 Յանապատին յապառաժիցն 'ի Սինայ.
 Յօձն պըղընձի 'ի զիտարան քո պըրկեալ.
 Հայեցողաց բուժիչ լինէր 'ի թիւնից.
 Ահարօնեան գաւազանաւ փայտ նորանքանչ ծանուցար,
 Մինչ խորհրդով 'ի սրբութեանցն սրբութիւն դու եդար.
 Դաւարացար ծաղկալիրթիթ ուլ փայտ չոր,
 Ետուր պտուղ ընկուզենի հըրաշք նոր.
 Աշաղակաւ թընդեալ փլուզեր Երեքով,
 Յարդայատակ փռի ցընդիւր վէմքն ամէն.
 Տուեն Բախաբի քո նշանաւ կայր կանգուռ,
 Ի յօրինակ խաչադրօշեալ սրբոյ նորոյս Սիօնի.
 Փայտ երկձըղի կանդնեալ եղեր 'ի Յեսուայ,

Էքեզ նըշաւակեալ զիշխան մահունն ըզհին Գայեա :

Խորշով ճակատ չարին սատան Սիսարայ :

Յից վարսեցար՝ ժայթքել նորին զօրութիւն :

Իժամ մարտին յաղջամըղին գիշերոյ :

Սուր աստուածային ձայնեաց զքեզ Գեգէօն :

Այլ եւ բազում զարմանալեք մեծահրաշ :

Իդատաւորս ցուցար նախնի եւ յընտրեալս :

Չորոց ըզվէպսրն գովեստից լիովին :

Յայլում տաղի 'ի գով արկեալ երկեցից :

Իհանդէս իսկ այժմ որ կամք յօր բոյ տօնի

Ժողովեալ քոյին սիրով 'ի մի հոգի :

Գուճս 'ի գետին միտք 'ի յերկինլս վերառեալ :

Երկիր պագեմք պատուանդանիդ տէրունական :

Որ անբարբառ ես բարեխօս արարածոց :

Եւ հաստատուն յոյս փրկութեան մեղաւորաց :

Բարեխօսեա վասն աշխարհի խաղաղութեան :

Քեւ՝ մեզ փրկողն առ բանին Աստուած :

Ձի զպատերազմն ըզսով ըզսուրն դառնադուժ :

Իմէնջ բարձցէ 'ի բանաւոր իւր ոչխարացս :

Եւ ըզլըզովեալ խաղաղութիւնն տօնելի :

Հաստատեսցէ 'ի յաշխարհիս առատ գթով :

Ի տարեդարձն մինչ նորոգի օր քո տօնի :

Լիցուք զուարթ ուրախացեալ 'ի սիրտ հոգի :

Ահիւ քօղեալ քո տեաարան զարմանալի :

Ճաճանչ տացէ յանկիւնս չորս մերոյս երկրի :

ՄԵԾՆ ՎԱՐՈՒԱՆ Ի ՀԱՒԱՐԷԱՆ

Երգեցէք մանկունք զայն
Որ դիմէ 'ի Հաւարչան .

Ընդ ամենհի երիվար

'Նստեալ սուրայ յԱւարայր .

Մկունդ ասպար 'ի բրբին

Դողայ թընդայ թշնամին .

Երգեցէք մանկունք զայն

Որ դիմէ 'ի Հաւարչան .

Դիմէ վարդէ սիգագնաց

Ի ճապաղիս արհաւրաց .

Դիւցապատիկեր 'ի դիմաց

Սէր փայլակէ հայրենեաց .

Երգեցէք մանկունք յար

Այն որ դիմէ յԱւարայր

Թեթեւասաց 'ի նծոյդ

Սլանայ Պարօից տայ մահունք

Կարմրակայլակ իւր սուսեր

Ազատութեան տայ հրաւեր .

Օրհնեցէք մանկունք յար

Այն որ երթայ յԱւարայր .

Պիշ դու մանկտի պիշ յԱրտազ

Պիշ Մամկունեանքն դիւցապն .

Պիշ 'ի սուսերն ահարկու

Կայլակք արեանց կաթ առնու .

Երգեցէք մանկունք յար

Որ սուրայ յԱւարայր .

Պիշ 'ի կոփիւն սուր նետին

Ընդ որ մահունք թեւակցին

Յիշատակարան վանայ Այր յարոյց Սուրբ Աստուծոյ
Եկեղեցւոյ հին գրչադիւր ճարոյցի :

Փառք պատիւ օրհնութիւն գոհութիւն եւ երկրպա-
գութիւն երրորդական անբաժանելի եւ միասնական հա-
մագոյ՝ համակամ՝ համագոր՝ արարչական սրբոյ Երրորդու-
թեան եւ միոյ աստուածութեանն, հօր անսկզբնականի . եւ
որդւոյ անսկզբնակցի . եւ հոգւոյն սրբոյ փառակցի եւ
արարչակցի, էակցացն, համապատուացն, անհասկցն, անձա-
ռիցն

Երբ՝ եւ Աստուածատուք մեղապարտ երեք . բազում
ժամանակաց այրի, ՚ի Կոտուանց երկրէն . ՚ի գեղջէ Արծնոյ,
դանկացող եղէ այսմ հոգեկնորոգ վարդափնթիթ ծաղկաւ, ու
հոգեկնոց տառիս ՚ի դառն եւ ՚ի նեղ ժամանակիս . որ որդի
մեծի Թաժուրին Եղղուիս կոչեցեալ . չորս անգամ բա-
զում հեծելօք անգութ եւ անագորոյն եւ անողորմ եւ
ճարսուի արեան բրիտոնէկոյ . երեկ ՚ի վերայ աշխարհիս
Դավրիժոյ . որ բազում եւ անասելի աւեր էած ՚ի վերայ
աշխարհիս հայոց . զի զոր սրով կոտորեաց եւ զոր անողորմ
դերի վարեաց եւ կորոյս . եւ զոր սովամահ արար եւ զոր
մահն տարաւ, եւ զորս գայլք եւ գազանք կերին . եւ այս
տառեցին . եւ մնացեալք այսր եւ անդր փախեան բնաջին
եւ մտին յաշխարհն վրաց . եւ ամենեւին անմարդաբնակ
մնաց եւ աւերեցաւ աշխարհն մեր . եւ դրուեք երկնա-
նրման տաճարացն փակեցան . եւ լոյսք եւ կանթեղք չի-
ջան եւ խաւարեցան . եւ խուռնք եւ նուէրք պակասեցան .
եւ աղօթք եւ երգք սաղմոսաց պակասեցան եւ դադարե-
ցան . եւ մատուցմունք պատարագաց . եւ ամենայն սրբ-
ութիւնք եկեղեցւոյ խաչ Աւետարան եւ ամենայն հաս-

Կերձեղէն սպառք եկեղեցւոյ 'ի ձեռս այլազգեաց դեր
 մատնեցաւ . եւ մեծ տուգ եւ ողբ եւ արժանութիւն եւ
 կսկիծ հասաւ հայոց եկեղեցեաց , եւ եղաք որպէս հին
 Իսրայէլ կոխան եւ այսն կտտականաց . ամենայն ազգաց .
 եւ այս ամենայն հասաւ եւ եկն 'ի վերայ մեր՝ վասն ծովա-
 ցեալ եւ անտաակ եւ անդարձ եւ անկեղծ մեղաց մերոյ :
 Յայս դառն եւ կսկծարից ժամանակիս , կարի ազքատու
 թեամբ եւ չքաւորութեամբ ետու գրել զգիրս 'ի յօտար
 երկիրս Վրաց 'ի ձեռս Յոհաննու քահանային 'ի վանքս Հաղ-
 բատայ առ դրան սուրբ Նշանիս . եւ սուրբ մայրաքաղաք
 խմբարանիս եւ սուրբ Աստուածածնիս եւ սուրբ Գրիգորիս ,
 առ դամբարանի սուրբ վարդապետաց եւ սուրբ հայրապե-
 տաց , եւ բազում մեղսաքաւիչ եւ աստեածաբնակ տաճա-
 րաց , 'ի յառաջնորդութեան տէր Զաքարիայ արհի եպիսկո-
 պոսի : Եւ 'ի թագաւորութեան Վրաց Ալէքսանդրի , եւ
 պարոնութեան տեղոյս եւ Նահանգիս Ազոյ մեծափառ եւ
 աստեածատէր իշխանաց իշխանիս՝ պարոն Բէշբէնին յազգե
 Օրէլեանց՝ Թոռի մեծ պարոնին Բիւրթէլին , 'ի թուականի
 հայկազեան տաւմարի Պ . Զ . Ի . ամին :

Մըդ՝ ես անպիտանս 'ի կարգաւորաց երկրամերձ դիմեց
 անկանիմ՝ յոտս ամենեցուն . որք հանդիպիք այսմ՝ հոգեհո-
 րոց ապուխ , կարդարով կամ անսանելով , կամ աւրինակելով
 յիշման յիշատակի եւ Աստուած ողորմի ասել վասն սի-
 րոյն Բրիստոսի արժանի արարէք զանսրժանս Աստուածա-
 տուր մեղսաներկ անձն : Նաեւ զբազմեքախա ծնաւոյս իմ
 Գարնրմաղ եւ Իշխաթունն . որ մեծաւ յուսով տպին դիս 'ի
 յուսումն դպրութեան՝ լինել քահանայ եւ քաւիչ մեղաց
 նոցա : Եւ մնաւ իմ քաղաքս Երեւանս Երեւանս Երեւանս :

ԱՇՈՒՆ

Իմարդ աղատ պարայածել ո՛հ էանց
 Ջրոյն լքեալ թռչունք դառնան 'ի փախուստ .
 Ջեփիւռ լռէ՝ եւ ո՛ւր էրան քաղցրասիւք
 Այեր ծմրեալ ամբք ձիւնաթոյր պարուրին :

Ապարքտիա մահուն հրաւեր
 Իմարդ ժայթէ թոյն մահառիթ :

Ո՛ւր գեղադեղ տիպ եղեմայ այն պարտեզ,
 Ջի՛նչ քեզ եհաա էր ծառոց գեղ խամրի, ո՛հ
 Խայր չերեւի քաղցրաւենի ծառոց յոտոս
 Եւ ոչ տեղի կանանչորակ գեղադեղ :

Ահա Աշուն դատար բուսոց
 Հողմն սրմային ո՛հ գուժէ սառն :

Սիրուն գործի երկրագործին կայ հանգիստ,
 Այն զի արտեր գոլ սառնամած պնդանան .
 Դեղնի բուսոց գեղ ծիծաղուն՝ ո՛հ զի՛նչ այս
 Եւ խարշամին սիրուն ծաղկունք եւ մեր սիրտ :

Ընդ յարկաւ նստցի այր ապիկար
 Գարնան մնասցէ անձուկ 'ի կարօտ :

Բնութիւն լռէ համակեալ 'ի սուգ խոր եւ խիստ,
 Ջի մահուն պատառ ծածկէ զիւր տես նազելի :

Աշուն տրխուր դու դերեւիչ բնաւից,
 Անտես առնես յերկրէ բնաւ զարմրտիս :

Քսոմնելի նոր տեսարան
 Ձրմեռն դեղու զմեք, աւանդ :

Արշ. Ա. Գրիգորեան . Ալիբերդ . Ժա .
 անգաւարաց Վ . Վարդայ

Ան հաշո-ագի-աք է- ազգաց խաղաղութիւն համարուած օրիորդաց
 ուսումնական տասնութամեայ-ըն-նէ եւ որ զթաւաբար յեր ազգի յէջ
 յիջ իւր գրեւ-ի : Այս մասին Պօլսոյ հայոց ազգախորհրդան է- Բարոյա-
 իան ուսումնասիրութեան է- անտէր է- գործադրութիւնը աւ-ջին
 Եասեւի, իւր գրեւ-ի իրենց խոյն է- իմար. որ անարդիւն չէ՛ եղեր
 իրենց յետ-նարիւն-ըն-նէ, է- Բա-միան օգու-աք փեւն-երե
 ցար. որունց նախանշան-որիւ պարպէ ջանի-ք է- Ժո-նիւ :

Չեպե-եալ պարո-սիան յորդորակը որ աւ- ին-սան շայոց շար
 նոյն Պօլսոյ ազնի- գերտասաւ-իւր օրիորդ ուսումնասիրական
 ոգի-ով յօրինած է . իւր Ժո-նիւ հրապարակել . բաշտ ին-եացի
 յո-նին որիւր ընկերցողաց. է- շայն-ըն-նէ ճանչնալ-ն է նա է- իւ
 Ինչ աշխոյժ է- Ինչ նոր զգացման իւր խոյն ի-ր օրիորդոր Կաշի
 շրայ. իմանալ-ն է իւր ուսումն է- իւր-նիւն շիւ-նու իանանց
 անգամ լարծեցո-ցերէ ինչ-նէլ ազգախորհ-ըն-նէ հայրենասիր-
 ըն-նէ է- ասոր յի յիայն յիջնէ Եասախ-ըն-նէ :

ՅՈՐԴՈՐԱԿ

ԱՌ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՕՐԻՈՐԴՍ ԻՒԱՍՏԻԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ՈՒՍՄԱՆ

Սուրբ փառաց Հայկեան սեռից պերճ քարոզ,
 Հայալ զարթիւր փողոյդ 'ի գոչ բարձրախոս,
 Փանդոռնք ուժգին երկնադղորդ յուռն ոսկի,
 Բաղխեցցեն լար հարեալ շոխիդ ուժգնակի :
 Աւետաւորն հնչել տաւդից պերճահիւս,
 Իջօրն յեռու խօսու-ն տաւդից ջերմ աշխոյժ :
 Դաշնակ լարից պերճ 'ի գանգիւն սիրապէս,
 Բարձցեն խրախ 'ի հրաշալին 'ի հանգէս :
 Ահա գոչեալ յաւետաւորն 'ի բարձաւ,

Թորդ ոմազնեայց կուսից իրախոյս բերկրարար :
 Ժամէ փառաց Ժամէ լուսոյ ծագեալ ձեր ,
 Ժամէ յանձանց թափել զբուն մահաբեր :
 Ահա սրանայ պահ գիշերոյ լուսարգել ,
 Համապայծառ տիւն 'ի ծաւալ ընդայեր :
 Արփիածագ փայլի գոհարն ամպաշող ,
 Ջինջ վառ 'ի վառ սիւռէ զցոլ լուսածոխ :
 Որորտ երկրի խրախ յարփւոյն լուսազգեստ ,
 Չայն առ ձեզ տան խոր 'ի Թմբիր մահուն գէտ :
 Բանիւ անոյ ըսլբ գեղճիցըն բանակ ,
 Հեշտահնչիւն յառաւօտուս լուսածագ ,
 Հրձուպապաշ քաղցր 'ի դաշնակ ձայն անոյշ ,
 Ձեզ աւետեն զառաւօտեան գեղալոյս ,
 Արծաթափայլ ձախր 'ի բաղուկ խնծղալի :
 Բառնան խրախ հրաւեր 'ի լոյս փարելի :
 Առէ երկիր , ձայն տայ եթեր բարձրայարկ ,
 Փառացդ 'ի տենչ զդէպ յորդեն յաջողակ :
 Ջինչ ձախողակ խոչ տալ ոտից բազմարգել ,
 Ծաղկազուարճ վնհն յասպարէզ Թեկնածել :
 Ահա Ահարուք , ահա Սահակ բազմագով ,
 Լայն ասպարէզ ոտիցդ բանան ապահով :
 Բրտնայօժար գովեալ 'ի տենչ ձայնադիր ,
 Պերձապսակ լինին փառացդ 'ի խնդիր :
 Ռուր ձեր լքեալ , չքնաղ պսակ չքաբեր ,
 Որդիք օտարք փառացդ պանծան 'ի վայել :
 Ռ'ր ալն իցէ տեսեալ զձեզ ընդ ամպով ,
 Եւ ոչ սրտին մորմոքեսցի 'ի գորով :
 Արդ եւ Սիօն 'ի խոր 'ի սուգ տխրական ,
 Յանգ վերջացեալ 'ի ձեր օրհնից երգաձայն ,

Եղբորդականդ հնչեն ջութակք տրտմալար,
 Բաբելացւոց առ Կետափամբ տխրափայլի :
 Ապա ժրացեալ առէք խորհուրդ լուսաւոր,
 Ճագաց 'ի ծագս Թափոր կայեալ գեղաւոր :
 Հրաշէկ 'ի վառ ճրագունք լուցեալք, ջահ զամբար :
 Ելմէք 'ի գիւտ պերճ իմաստից զգոհար :
 Մոլորամէգ Թափեալ զխոյ 'ի յանձնէ,
 Իմաստաստենչ զերթ հաւատոյ դշխոյն վեհ,
 Կազմ 'ի պատրաստ գրաստ երկիւար ոսկեօանձ,
 Գրոհ տուեալ 'ի նոր Սիօն պերճազանց :
 Կազմ 'ի բանակ ճախր 'ի դաշտի գերթ 'ի Թիւ,
 Ոգեալաց վեհն յասպարէզ լուսածիր,
 Ո՛վ տենչալի իմաստութեան ակնդ պայծառ,
 Ըղձակաթ եմք գիրկ տարածել մայրաքար,
 Օ՛ն մեզ ուղղեա՛ն ականցդ շող արփախառ :
 Յոսկեդալար Արարատեան 'ի գաւառ,
 Զի քեւ պանծայ շքեղ դաւառն պերճագահ,
 Ուր եւ գանձին ոսկի մթերք ճոխասահ :
 Երկինք յաւէտ մարգարտացօղ կաթեն սիւք,
 Երկիր բղիէ զկաթն անոյշ մեղրահիւթ :
 Ո՛հ մեզ քաղցր է իղձ 'ի տոչոր սիրտ 'ի վառ,
 Վեհ հայրենեաց զուրբն առնուլ բարձրափառ :

Ո՞հ 'ի Հայուն Օգիւտն :

'ի Ա. Պօլիս

ԱՆՁՆԱՆՈՒԷՐ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ ԸՆԿԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

ՎԱՆ. Պ. Մկրտիչ Տ. Առնմեան 'ի գրանոցի վասպուրական
Երժույն .

ՎԱՂԱՐԸԱՊԱՏ , Գրիգոր Աղա Տ. Մկրտիչեան Մա-
լենցով .

ԿԱՐԻՆ , Խաչատուր Խան Տ. Ներսիսեանց եւ միանգամայն
գործակալ Տարօնոյ եւ Ռուսաստանի Հայոց .

ՏՓԽԻՍ . Հրեղարուհատ Զովհաննէս Աղա Բաբաեան . Գա-
թանեանց .

ՏՐԱՊԻԶՈՆ . Էղաճան Աղա Զովհաննէսեան .

ՊՕԼԻՍ. Պ. Զակովբ Աղուանեան վանցի 'ի Պալմաճի Խան
ԶԻՒԻՆՈՒՆ . Պ. Սարգիս Տէր Մարգարեան վանանդեցու .

ԲԵՐԻԱ . Զովհաննէս Աղա Միսաբեան .

ՍԱԼԱՄԱՍ , Զակովբ Մերզայեան Մէլիք Զակովբեանց ,
միանգամայն գործակալ Պարսկաստանի Հայոց .

ԳԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԽԻԿ

Ի վան , 'ի Կարին , 'ի Մուշ , 'ի Բաղէշ , 'ի Տրապիզոն 2 ու
4էս Օսմանցիքսան ղուրուշնոց արծաթ Մէճիտիէ .

Ի Պոլիս , 'ի Զմիռն , 'ի Բերլին , երեք արծաթ քսան
ղուրուշնոց Մէճիտիէ .

Ի Ռուսաստան եւ 'ի Պարսկաստան , այսինքն 'ի Տփլիս ,
Աղէքսանդրապոլ , 'ի Վաղարշապատ 'ի Դալիքե եւ այլն ,
չորս արծաթ Մանէթ .

Գին միոյ տետրակի 7 ղուրուշ . Ճանապարհին ծախքը
Խմբագիրը պիտի վճարէ .

S. ՍԻՆՆԱՆԻՆ Բ. ԻՎԱՆԻԺԱՐ՝ ՆԱՀԱԳՈՒՆ ԵՊԻՏԻՊՈՍ
ՍԻՆՆԱՆՅԱՆ ԻՎԱՆԻԺԱՐԻՆ Բ. ԻՎԱՆԻԺԱՐ՝ 1247:

Բ. Գ. 411 Բ. 412-413-ի Հայրենագիտական Զանգ 251
ԲՈՒԹԱՍԵՐԿԱՆ ԲԱՐՈՅՆԱԿԱՆ ԴՈՒՆԵՆՈՒԹԵԱՆՑ

261

Առաջին և Երկրորդ Գլխերում: 262

ጊዜያዊነት ላይ ሆኖ የሚገኝ ለውጥ ይኖራል፡፡ 264

Յիշատակարան ճանչի Այդ յարոյս Ապրիլ-ապրիլին : 269

Յարգելի և հայեցող ժողովուրդի Բարեկամներ

177-178. 179-180. 181-182. 183-184. 185-186. 187-188. 189-190. 191-192. 193-194. 195-196. 197-198. 199-200. 201-202. 203-204. 205-206. 207-208. 209-210. 211-212. 213-214. 215-216. 217-218. 219-220. 221-222. 223-224. 225-226. 227-228. 229-230. 231-232. 233-234. 235-236. 237-238. 239-240. 241-242. 243-244. 245-246. 247-248. 249-250. 251-252. 253-254. 255-256. 257-258. 259-260. 261-262. 263-264. 265-266. 267-268. 269-270. 271-272. 273-274. 275-276. 277-278. 279-280. 281-282. 283-284. 285-286. 287-288. 289-290. 291-292. 293-294. 295-296. 297-298. 299-300. 301-302. 303-304. 305-306. 307-308. 309-310. 311-312. 313-314. 315-316. 317-318. 319-320. 321-322. 323-324. 325-326. 327-328. 329-330. 331-332. 333-334. 335-336. 337-338. 339-340. 341-342. 343-344. 345-346. 347-348. 349-350. 351-352. 353-354. 355-356. 357-358. 359-360. 361-362. 363-364. 365-366. 367-368. 369-370. 371-372. 373-374. 375-376. 377-378. 379-380. 381-382. 383-384. 385-386. 387-388. 389-390. 391-392. 393-394. 395-396. 397-398. 399-400. 401-402. 403-404. 405-406. 407-408. 409-410. 411-412. 413-414. 415-416. 417-418. 419-420. 421-422. 423-424. 425-426. 427-428. 429-430. 431-432. 433-434. 435-436. 437-438. 439-440. 441-442. 443-444. 445-446. 447-448. 449-450. 451-452. 453-454. 455-456. 457-458. 459-460. 461-462. 463-464. 465-466. 467-468. 469-470. 471-472. 473-474. 475-476. 477-478. 479-480. 481-482. 483-484. 485-486. 487-488. 489-490. 491-492. 493-494. 495-496. 497-498. 499-500. 501-502. 503-504. 505-506. 507-508. 509-510. 511-512. 513-514. 515-516. 517-518. 519-520. 521-522. 523-524. 525-526. 527-528. 529-530. 531-532. 533-534. 535-536. 537-538. 539-540. 541-542. 543-544. 545-546. 547-548. 549-550. 551-552. 553-554. 555-556. 557-558. 559-560. 561-562. 563-564. 565-566. 567-568. 569-570. 571-572. 573-574. 575-576. 577-578. 579-580. 581-582. 583-584. 585-586. 587-588. 589-590. 591-592. 593-594. 595-596. 597-598. 599-600. 601-602. 603-604. 605-606. 607-608. 609-610. 611-612. 613-614. 615-616. 617-618. 619-620. 621-622. 623-624. 625-626. 627-628. 629-630. 631-632. 633-634. 635-636. 637-638. 639-640. 641-642. 643-644. 645-646. 647-648. 649-650. 651-652. 653-654. 655-656. 657-658. 659-660. 661-662. 663-664. 665-666. 667-668. 669-670. 671-672. 673-674. 675-676. 677-678. 679-680. 681-682. 683-684. 685-686. 687-688. 689-690. 691-692. 693-694. 695-696. 697-698. 699-700. 701-702. 703-704. 705-706. 707-708. 709-710. 711-712. 713-714. 715-716. 717-718. 719-720. 721-722. 723-724. 725-726. 727-728. 729-730. 731-732. 733-734. 735-736. 737-738. 739-740. 741-742. 743-744. 745-746. 747-748. 749-750. 751-752. 753-754. 755-756. 757-758. 759-760. 761-762. 763-764. 765-766. 767-768. 769-770. 771-772. 773-774. 775-776. 777-778. 779-780. 781-782. 783-784. 785-786. 787-788. 789-790. 791-792. 793-794. 795-796. 797-798. 799-800. 801-802. 803-804. 805-806. 807-808. 809-810. 811-812. 813-814. 815-816. 817-818. 819-820. 821-822. 823-824. 825-826. 827-828. 829-830. 831-832. 833-834. 835-836. 837-838. 839-840. 841-842. 843-844. 845-846. 847-848. 849-850. 851-852. 853-854. 855-856. 857-858. 859-860. 861-862. 863-864. 865-866. 867-868. 869-870. 871-872. 873-874. 875-876. 877-878. 879-880. 881-882. 883-884. 885-886. 887-888. 889-890. 891-892. 893-894. 895-896. 897-898. 899-900. 901-902. 903-904. 905-906. 907-908. 909-910. 911-912. 913-914. 915-916. 917-918. 919-920. 921-922. 923-924. 925-926. 927-928. 929-930. 931-932. 933-934. 935-936. 937-938. 939-940. 941-942. 943-944. 945-946. 947-948. 949-950. 951-952. 953-954. 955-956. 957-958. 959-960. 961-962. 963-964. 965-966. 967-968. 969-970. 971-972. 973-974. 975-976. 977-978. 979-980. 981-982. 983-984. 985-986. 987-988. 989-990. 991-992. 993-994. 995-996. 997-998. 999-1000. 1001-1002. 1003-1004. 1005-1006. 1007-1008. 1009-1010. 1011-1012. 1013-1014. 1015-1016. 1017-1018. 1019-1020. 1021-1022. 1023-1024. 1025-1026. 1027-1028. 1029-1030. 1031-1032. 1033-1034. 1035-1036. 1037-1038. 1039-1040. 1041-1042. 1043-1044. 1045-1046. 1047-1048. 1049-1050. 1051-1052. 1053-1054. 1055-1056. 1057-1058. 1059-1060. 1061-1062. 1063-1064. 1065-1066. 1067-1068. 1069-1070.